

BAROKNÍ EPOCHA V UKRAJINSKÉM PÍSEMNICTVÍ

Od kozáckých letopisů k tvorbě Hryhorije Skovorody

Baroko v evropském umění

- Umělecký směr v Evropě 17.-18. století, vznikl v Itálii
- Stanovení uměleckého kánonu na základě jednání tzv. tridentského koncilu (1545-1563)
- Baroko jako protipól racionální renesance – v baroku převládá citová složka nad rozumovou
- Baroko mělo za úkol ohromovat, působit na smyslovou stránku vnímání
- Velkou roli hrají kontrasty, dramatičnost, pohyb, bohatství forem
- Světová literatura: Pedro CALDERON de la Barca, John Milton, J. A. Komenský

Ukrajinské baroko

- Umělecký sloh, vznikl v 17. století
- Ukrajinské baroko se od toho „pravého“ evropského liší svými jednoduššími formami, menší zdobností
- V době 17. a 18. století bylo mnoho budov přebudovaných právě v tomto stylu (chrám sv. Sofie, Kyjevopečerská lávra ad.)
- Ukrajinské baroko bývá někdy označováno jako **kozácké** nebo **mazepinské baroko**

Kozácké letopisy

- Literárněhistorická díla konce 17.-18. století, která popisovala dějiny ukrajinského kozáckého fenoménu (obzvláště kritické události druhé poloviny 17. století)
- Autory kozáckých letopisů byli především vojenští písaři nebo vzdělaní kozáčtí důstojníci
- Kozácké letopisy jsou přechodem od rozsáhlých (a)historických vyprávění k hromadění historických poznatků a historiografii obecně
- Letopisy **Samovydcja**, **Hryhorija Hrabjanky** nebo **Samijla Velyčka**
- Pro díla je charakteristická barokní obraznost, literární interpretace historických událostí

Hryhorij Skovoroda (1722-1794)

- Významný ukrajinský filosof-humanista, spisovatel, bajkař
- Vzdělání na Kyjevo-Mohyljanské akademii
- Dílo H. Skovorody je vrcholem staré ukrajinské literatury, epochy baroka
- Překlad Horatia, Ovidia ad.
- Dílo: *Charkovské bajky* (1861), filosofické traktáty

Vertep – ukrajinské loutkové divadlo

- První představení vertepu na Ukrajině – první polovina 17. století
- Největší rozmach vertepového divadla v druhé polovině 18. století
- Úkol vertepu – popularizace ukrajinských představení mezi lidem
- Představiteli vertepu byli potulní zpěváci
- Typické postavy vertepového divadla – Záporožec, Moskal (voják), cikán, bába, potulný zpěvák ad.

Feofan Prokopovyč (1681-1736)

- Církevní organizátor doby Petra I., spisovatel, badatel, filozof, matematik, politik, historik, básník, publicista
- Jeden z nejvzdělanějších představitelů literatury barokní epochy
- Hlavní dílo: drama *Vladymyr* (školské drama)
- Školské drama – historický dramatický žánr, pět dějství (po každém následoval zpěv sboru). Představení se typicky neslo jako oslava narození Ježíše Krista, Velikonoc

